

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 493/2014-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. augusta 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť H. K., zastúpeného JUDr. Danica Birošová, s. r. o., Piaristická 46, Trenčín, konajúca prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Matúša Košaru, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 1 T 29/2012, v konaní vedenom Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 3 To 97/2012 a v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Tdo 33/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť H. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2014 doručená sťažnosť H. K. (ďalej len „sťažovateľ“) podaná prostredníctvom jeho právneho

zástupcu JUDr. Matúša Košaru, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Okresným súdom Trenčín (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 1 T 29/2012, v konaní vedenom Krajským súdom v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 3 To 97/2012 a v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 4 Tdo 33/2013.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 T 29/2012 z 30. mája 2012 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 97/2012 z 18. októbra 2012 bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania zločinu lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 188 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere šiestich rokov.

Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu krajského súdu dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b), g) a i) Trestného poriadku, ktoré neskôr doplnil aj o dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Najvyšší súd jeho dovolanie odmietol uznesením sp. zn. 4 Tdo 33/2013 z 27. februára 2014 ako nedôvodné.

Sťažovateľ považuje uznesenie najvyššieho súdu za nezákonné a nespravodlivé a namieta, že postup súdov v konaní ako celku je poznačený porušovaním jeho základných práv. V sťažnosti uvádza: *„Ako vyplýva z obžaloby, tak štát ma obžaloval a následne i odsúdil za skutok, ktorý prokuratúra kvalifikovala ako zločin lúpeže spolupáchatelstvom, i napriek tomu, že počas prípravného i súdneho konania nebolo žiadnym relevantným dôkazom preukázané, že by som sa nachádzal na mieste činu a že by som o spáchanom skutku vedel – súdy vychádzajú iba z výpovede údajného spolupáchatel'a z prípravného konania, i keď svoju výpoveď na hlavnom pojednávaní dňa 2. 5. 2012 modifikoval tak, že som na mieste činu nebol a že som nevedel o tom, že spáchal inkriminovaný skutok...*

Od samotného začiatku trestného stíhania som tvrdil, že som sa nedopustil žalovaného skutku, a ani som nevedel o tom, že takýto skutok bol spáchaný, avšak i tak som

bol uznaný za vinného, i napriek tomu, že moju vinu súdy postavili na jednej výpovedi z prípravného konania, ktoré bola spochybnená samotným poškodeným, svedkyňou (navrhnutá obhajobou) a konfrontáciou...

Súd prvého stupňa oprel moju vinu i o dôkaz, ktorý nebol vykonaný zákonným spôsobom (pachová stopa), pričom ako som už uviedol, k výsluchu boli pribratí príslušníci polície, ktorí mali vykonať tento úkon...

NS SR, resp. dovolací súd uznal, že rozhodnutie súdu prvého stupňa sa opiera v závere o vine i o pachovú stopu, ktorá nebola vykonaná (táto dovolacia námietka bola uznaná za dôvodnú!), no i napriek tomu, že túto dovolaciu námietku uznali ako dôvodnú, uznesenie (i rozsudok) nezrušili, i keď tu bol (existoval a aj existuje) dôvod na zrušenie takéhoto rozsudku i uznesenia.

V predmetnej veci som navrhoval vykonanie dôkazov napr. vykonanie rekonštrukcie alebo vyšetrovacieho pokusu a vyšetrovanie duševného stavu obvineného (údajného spolupáchateľa), avšak tieto dôkazy mi boli zamietnuté ako neefektívne, resp. zbytočné (vyšetrovateľ PZ) a súd ich detto nechcel vykonať.“

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv aj postupom okresného súdu v konaní o väzbe. Poukazuje, že mu nebola poskytnutá primeraná lehota na prípravu obhajoby, pretože na neverejné zasadnutie okresného súdu konané 17. februára 2012 bol predvolaný až 15. februára 2012. Namieta tiež, že o jeho väzbe rozhodoval senát okresného súdu v inom zložení ako vo veci samej. Za porušenie svojich práv považuje aj to, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby rozhodovala sudkyňa, ktorá rozhodla o vzatí do väzby, ako aj samotné odôvodnenie väzby predchádzajúcimi odsúdeniami. Napriek tomu najvyšší súd nepovažoval tieto námietky v dovolacom konaní za relevantné.

Sťažovateľ tiež poukazuje na to, že podal najvyššiemu súdu žiadosť o prepustenie z väzby zo 17. septembra 2012, pretože v tom čase bolo vedené konanie o jeho návrhu na odňatie a prikázanie veci inému krajskému súdu. Najvyšší súd odstúpil jeho žiadosť krajskému súdu, o čom ho upovedomil prípisom doručeným 28. septembra 2012. Sťažovateľ namieta, že krajský súd o jeho žiadosti o prepustenie z väzby dosiaľ nerozhodol, na čo poukázal aj v dovolaní ako na dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa sťažovateľa sa najvyšší súd dopustil odmietnutím dovolania porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezhom:

„1. Základné právo sťažovateľa H. K... zaručené v článku 5 ods. 4, článku 6 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 Dohovoru a v článku 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5, článku 46 ods. 1, článku 48 ods. 1 Ústavy SR konaním a rozhodnutím súdov v trestnom konaní vedenom na Okresnom súde Trenčín po sp. zn. 1T 29/2012 a v trestnom konaní vedenom na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 3To 97/2012 a trestnom konaní vedenom na Najvyššom súde SR vedenom pod sp. zn. 4Tdo 33/2013 porušené boli.

2. Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Tdo 33/2013 a uznesenie Krajského súdu v Trenčín sp. zn. 3To 97/2012 a vec vracia Krajskému súde v Trenčíne na ďalšie konanie.

3. H. K... sa priznáva náhrada trov konania.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s rozhodovaním o väzbe

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 ústavy v súvislosti s rozhodovaním o jeho väzbe. V sťažnosti poukazuje na viaceré rozhodnutia o väzbe, namieta aj nerozhodnutie o svojej poslednej žiadosti o prepustenie z väzby zo 17. septembra 2012 a v tejto súvislosti namieta porušenie svojho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Sťažovateľom namietané trestné konanie bolo právoplatne skončené 18. októbra 2012. Rozhodnutím o odvolaní, a teda právoplatným skončením trestného konania odpadol aj dôvod rozhodovať o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, ktorú podal krátko pred

rozhodnutím odvolacieho súdu. Ústavný súd preto považuje sťažnosť proti ktorémukoľvek rozhodnutiu o väzbe ako podanú oneskorene.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

2. K namietanému porušeniu ostatných označených práv sťažovateľa v konaní okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Preto právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie (§ 306 ods. 1 Trestného poriadku). Odvolaním možno napadnúť rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 311 ods. 1 Trestného poriadku). Odvolanie možno oprieť o nové skutočnosti a dôkazy (§ 311 ods. 4 Trestného poriadku). O odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhoduje krajský súd (§ 315 Trestného poriadku).

Sťažovateľ využil svoje právo podať odvolanie proti rozsudku okresného súdu, a preto bolo v právomoci príslušného krajského súdu, aby poskytol ochranu základným právam sťažovateľa prerokovaním a rozhodnutím o jeho námietkach v odvolacom konaní. Ústavný súd preto odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

3. K namietanému porušeniu ostatných označených práv sťažovateľa v konaní krajského súdu

Podľa judikatúry ústavného súdu v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný,

je lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (ak je podaná v lehote počítanej vo vzťahu k rozhodnutiu dovolacieho súdu) s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú (napr. vtedy, ak zákon výslovne vylučuje možnosť podania dovolania k rozhodnutiu všeobecného súdu ako celku). V takom prípade nemožno sťažnosť smerujúcu proti právoplatnému rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 227/2010, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010).

Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľ podal sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu v lehote podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd sa ďalej zamerlal na posúdenie, či preskúmanie námietok sťažovateľa proti postupu a rozhodnutiu krajského súdu patrí do jeho právomoci, resp. či na ich posúdenie bol príslušný najvyšší súd v dovolacom konaní. Ústavný súd môže vo vzťahu k odvolaciemu súdu preskúmať také námietky, ktoré sťažovateľ nemohol uplatniť v dovolacom konaní, pretože ich nemožno subsumovať pod žiadny dovolací dôvod, a teda sťažovateľ nemal vo vzťahu k týmto námietkam k dispozícii iný účinný opravný prostriedok. Preto sa ústavný súd v tejto časti zaoberal len námietkou sťažovateľa týkajúcou sa zisťovania skutkového stavu veci a námietkou súvisiacou s náležitým odôvodnením uznesenia krajského súdu.

Sťažovateľ namieta, že *„počas prípravného i súdneho konania nebolo žiadnym relevantným dôkazom preukázané, že by som sa nachádzal na mieste činu a že by som o spáchanom skutku vedel – súdy vychádzajú iba z výpovede údajného spolupáchateľa z prípravného konania, i keď svoju výpoveď na hlavnom pojednávaní dňa 2.5.2012 modifikoval tak, že som na mieste činu nebol a že som nevedel o tom, že spáchal inkriminovaný skutok... Pravdupovediac celé trestné konanie a v neposlednom rade i moje odsúdenie vychádza iba z mojej minulosti, čo potvrdzuje rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý pri ukladaní trestu použil § 37 písm. n) Tr. zákona (už v minulosti odsúdený)...“*.

Okresný súd vykonané dokazovanie v rozsudku č. k. 1 T 29/2012-290 z 30. mája 2012 vyhodnotil takto:

„Z vykonaných a vyhodnotených dôkazov mal súd preukázané, že obžalovaní spáchali žalovaný skutok tak, ako je uvedený vo výrokovvej časti tohoto rozsudku. Zo spáchania žalovaného skutku boli usvedčení hlavne priznaním obžalovaného P., ktoré učinil počas výsluchu a konfrontácie v prípravnom konaní, kde usvedčoval aj obžalovaného K.

Uvedené výpovede obžalovaného P. z prípravného konania súd vyhodnotil ako pravdivé. V nich podrobne popísal okolnosti lúpeže ako aj ostatné okolnosti, ktoré jej predchádzali, resp. po nej nasledovali. Ním popísané okolnosti skutku sa pritom zhodujú s opisom lúpeže poškodeným. Zhoda ich výpovedí sa týka tak času a miesta lúpeže, ale aj samotného priebehu útoku odzadu a následných úderov do tváre poškodeného, vrátane oblečenia útočníka, ktorý mal na hlave kapucňu.

Priznanie obžalovaného P. z prípravného konania bolo následne potvrdené aj výpoveďou svedkyne P...

Nepriamo pravdivosť prvotnej výpovede obžalovaného P. potvrdzuje výpoveď príslušníka MsP..., svedka M., ktorý sa zúčastnil použitia policajného psa pri stopovaní, ale aj výpoveď policajného psovoda, svedka P., ktorý vo svojej výpovedi opísal trasu stopovania služobným psom...

Na základe popísaných usvedčujúcich dôkazov preto súd neuveril zmenenej výpovedi obžalovaného P. z hlavného pojednávania, ktorou vyviňoval obžalovaného K. zo spáchania žalovaného skutku s poukazom na to, že tento nemal vedomosť, že ulúpené veci pochádzajú z trestnej činnosti, vrátane jeho tvrdení o vynútenom priznaní...

Konfrontujúc obe výpovede obžalovaného P. s ostatnými vo veci vykonanými dôkazmi, je súd toho názoru, že výpoveď obžalovaného P. z prípravného konania, ktorá sa zhoduje s výpoveďami vyššie uvedených svedkov, ktoré súd vyhodnotil ako pravdivé, vzájomne si neodporujúce a logické, a korešponduje aj s ďalšími vo veci vykonanými dôkazmi, je preto pravdivá a uveril jej.

Vo vzťahu k prvotnej výpovedi obžalovaného P. a ostatným vykonaným usvedčujúcim dôkazom súd preto obranu obžalovaného K. vyhodnotil ako nehodnovernú a nepravdivú.

Na základe objasneného skutkového stavu súd zistil, že obaja obžalovaní po predchádzajúcej dohode a spôsobom uvedený vo výrokovej časti tohto rozsudku spáchali žalovaný skutok, teda spoločným konaním za pomoci násilia za zmocnili cudzej veci, čím spôsobili škodu na majetku poškodeného K., vrátane ujmy na zdraví poškodeného...

S poukazom na dosiahnutý stupeň zistenia skutkového stavu preto súd považoval doposiaľ vykonané dokazovanie za postačujúce na jednoznačné usvedčenie páchatel'ov žalovaného skutku a ďalších okolností dôležitých pre rozhodnutie súdu vo veci, a ostatné dôkazné návrhy preto vyhodnotil za nadbytočné a neúčelné.“

Krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 3 To 97/2012 z 18. októbra 2012 odvolanie sťažovateľa (a spoluobvineného) zamietol a v relevantnej časti ho odôvodnil takto: *«Krajský súd sa zaoberal predovšetkým závermi okresného súdu týkajúcich sa skutkových okolností danej veci a podielu jednotlivých obžalovaných na ňom. Je treba len uviesť, že okresný súd vykonal dostatočné dokazovanie a prihliadal nielen k jednotlivým dôkazom, ale i k ich súhrnu, pričom neprehliadol ani logické súvislosti a charakteristiku oboch obžalovaných. Základnými dôkazmi sú však výpovede oboch obžalovaných, keďže v súvislosti s predmetnou lúpežou, okrem poškodeného, ktorý zaregistroval v podnapilom stave len jednu osobu, sa k nej vyjadrovali len oni dvaja. Ostatné dôkazy, ako je napr. výpoveď družky obžalovaného K. (ktorá navyše uvádzala čas príchodu obžalovaných do jej bytu s peňaženkou okolo 22.30 hod.) sú teda len dôkazmi podpornými, pri ktorých je potrebné vychádzať aj z osobných vzťahov k páchatel'om. V. P. jej osobou blízkou veku mladistvých a aj keď už dvakrát stál pred súdom, vieryhodnosť jeho výpovedi je podstatne vyššia ako u H. K., ktorý už viackrát stál pred súdmi a bol aj viackrát vo výkone trestov odňatia slobody, pričom z predchádzajúcich odsúdení je zrejmé, že má sklony k obdobnému konaniu. Preto aj súdy nemôžu prihliadať len k jeho tvrdeniam, aj keď na prvý pohľad znejú presvedčivo, ale jeho výpoveď hodnotiť v širších súvislostiach. Faktom zostáva, že pred žalovaným skutkom P. poznal obžalovaného K. len po mene, bližšie s ním sa nedostal do kontaktu a pri prvých výsluchoch, ako aj pri konfrontácii niet žiadnych presvedčivých dôkazov, že by mal pri nich klamať. Z výpovede V. P. aj pri zmene jeho výpovedi na hlavnom pojednávaní, ktorú odôvodňoval vo svojom písomnom odvolaní tým, že si „uvedomil, že K. má doma malé dieťa a sám vyrastal v detskom domove bez rodičov,*

tak som mu chcel pomôcť“ stále uvádzal, že K. bol pri predmetnej lúpeži prítomný, aj keď lúpež fyzický spáchal sám. Ani krajský súd nemá teda pochybnosti, že obžalovaný K., aj keď to popiera, bol pri danej lúpeži prítomný a niet teda dôvod ani pochybovať, že aj keď sa na nej síce priamo nepodieľal, ale nielenže naviedol P. k nej, ale a to je podstatné, dával pozor, aby neboli pri čine vyrušení. V zmysle posudzovania spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák. je ich konanie konaním spoločným smerujúcim k dosiahnutiu cieľa, teda násilím sa zmocniť peňazí poškodeného. Okresný súd v danej súvislosti správne zdôraznil aj konanie obžalovaného po predmetnom čine týkajúceho sa občianskeho preukazu a tiketov patriacich poškodenému. Ani krajský súd nezistil žiadny dôvod prečo by mal byť spoluobžalovaný P. podrobený psychiatrickému vyšetreniu a tvrdenie obžalovaného K. o tom, že P. chcel v dôsledku výčitiek svedomia spáchať samovraždu sa ukázalo ako nepravdivé. Taktiež argumentácia obžalovaného týkajúca sa použitia psa a pachových stôp nie je takého charakteru, ktorá by spochybňovala základné dôkazy. Konečne niet dôvodu vykonávať rekonštrukciu daného prepadnutia Š. K., keď obžalovaný tvrdí, že pri tomto čine osobne prítomný nebol.»

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu, ale ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010).

Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia podústavných právnych predpisov (m. m. II. ÚS 193/2010), ale úloha ústavného súdu sa obmedzuje len na kontrolu, či skutkové zistenia všeobecných súdov majú dostatočný racionálny základ, či interpretácia a aplikácia použitých právnych predpisov je v súlade s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, či právne závery nie sú

v extrémnom rozpore so skutkovými zisteniami a či rozhodnutia vydané v konaniach, ktoré im predchádzali, sú riadne odôvodnené. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Podstatou námietok sťažovateľa je jeho nesúhlas s hodnotením dôkazov a so súdmi ustálenou verziou skutkového deja. Sťažovateľ namieta proti tomu, ako súdy hodnotili výpovede spoluobvineného, keď považovali za vieryhodnú jeho výpoveď z prípravného konania priamo usvedčujúcu sťažovateľa a ako nevieryhodnú vyhodnotili jeho zmenenú výpoveď v konaní pred súdom.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorou sťažovateľ namieta skutkové závery, je úlohou ústavného súdu posúdiť, či ustálenie skutkového deja nepredstavuje neprípustný zásah do sťažovateľom označených práv, ako aj posúdiť, či napadnuté rozhodnutie nevykazuje známky svojvôle, o čom by bolo možné v zásade uvažovať v tom prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu neobsahovalo dostatok dôvodov na jeho vydanie, resp. ak by sa odvolací súd dostatočne presvedčivým spôsobom nevysporiadal s relevantnou argumentáciou sťažovateľa.

V danom prípade s poukazom na citovanú časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu v spojení s označeným rozsudkom okresného súdu podľa názoru ústavného súdu nevyplýva pochybnosť o ústavnej akceptovateľnosti uznesenia krajského súdu. Krajský súd sa zaoberal odvolacími námietkami sťažovateľa a poskytol mu na ne konkrétnu odpoveď, pričom zrozumiteľne uviedol, ako hodnotil jednotlivé dôkazy samostatne aj vo vzájomných súvislostiach a odôvodnil konkrétnymi skutočnosťami, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, prečo neakceptoval obranu sťažovateľa a považoval za preukázané, že sa sťažovateľ dopustil žalovaného trestného činu.

Argumentácia sťažovateľa sa v podstate zameriava na požiadavku prehodnotenia už hodnotených dôkazov. Ústavný súd však nie je oprávnený prehodnocovať hodnotiace úsudky všeobecných súdov. Dôvodom na zásah zo strany ústavného súdu v danom prípade by bol až stav, keď by skutkové zistenia boli výrazom zjavného omylu, a tým by presiahli rámec zásad spravodlivého procesu a uvedený nedostatok by nebol napravený v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľ však v sťažnosti neuvádza také dôvody, ktoré by mohli byť relevantné v rovine ústavnoprávnej, a v zásade len pokračuje v polemike vedenej pred všeobecnými súdmi, ktorú prenáša do konania pred ústavným súdom.

Podľa názoru ústavného súdu má skutkový záver ustálený všeobecnými súdmi dostatočný racionálny základ vo vykonaných dôkazných prostriedkoch. Krajský súd náležite odôvodnil, na základe akých úvah dospel k ustáleniu skutkového deja a nie je priestor na úvahu, že všeobecné súdy pochybili v podobe zjavného vybočenia zo zákonných zásad pri vykonávaní a hodnotení dôkazov. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva dostatok dôvodov pre skutkový a právny záver, ktorý viedol krajský súd k zamietnutiu odvolania sťažovateľa, čím poskytol dostatočnú ochranu právam sťažovateľa.

Ústavný súd preto odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

4. K namietanému porušeniu ostatných označených práv sťažovateľa v konaní najvyššieho súdu

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že *„dovolací súd odmietol konať o mojom dovolaní, i napriek tomu, že som poukazoval na mnohé chyby konania, ktoré mali za následok porušenie niektorých zákonov napr. Tr. zákona, Tr. poriadku, Zákona o súdoch, Zákona o prokuratúre, a iné... nemal som zabezpečenú účinnú právnu pomoc v dovolacom konaní“*.

Námietka týkajúca sa právnej pomoci v dovolacom konaní je odôvodnená v sťažnosti takto:

«Dňa 12.11.2012 som vyexpedoval na OS TN písomné podanie označené ako „Dovolenie“... pod sp. zn. 1T 29/2012 (súdu doručené dňa 13.11.2012), ku ktorému som pripojil i žiadosť o ustanovenie obhajcu, nakoľko v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku musí mať odsúdený obhajcu (§ 38 ods. 2 Tr. poriadku) a dovolanie je možné podať len prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. poriadku) a v konaní musí byť zastúpený obhajcom (§ 373 ods. 2 Tr. poriadku)...

Som toho názoru, že súd prvého stupňa sa opätovne odklonil v praxi zaužívaného postupu, keďže mi vôbec neurčil lehotu na to, aby som dovolanie podal prostredníctvom ustanoveného obhajcu v lehote, nakoľko ide o nevyhnutnú náležitosť dovolania, ktorej nesplnenie je dôvodom na odmietnutie dovolania. Ako dôkaz vyššie uvedeného postupu dávam do pozornosti oznámenie OS PB zo dňa 28.09.2010, sp. zn. 2T 77/2007, v ktorej detto bolo podané dovolanie...

Samotná nutnosť podania dovolania prostredníctvom obhajcu vyplýva z povahy dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ktorého charakter vyžaduje jeho presné obsahové náležitosti. Osoba obhajcu ako osoba znalá práva, je zárukou toho, aby zložitost' konania, spojená s podaním dovolania i následným rozhodovaním o ňom nebola na ujmu obvinenému, ktorý nemá potrebné právnické znalosti.»

Sťažovateľ sám uvádza, že mu bol opatrením okresného súdu z 13. decembra 2012 ustanovený v dovolacom konaní obhajca, k sťažnosti priložil kópiu dovolania, ktoré podal ustanovený obhajca, a napadnutým uznesením z 27. februára 2014 najvyšší súd o tomto dovolaní rozhodol, z čoho jednoznačne vyplýva, že v dovolacom konaní bola sťažovateľovi poskytnutá kvalifikovaná právna pomoc. Ústavný súd preto považoval túto námietku za zjavne neopodstatnenú.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (súd rozhodol v nezákonnom zložení) sťažovateľ odôvodnil tým, že okresný súd rozhodoval 4. februára 2012 o jeho žiadosti o prepustenie z väzby v inom zložení senátu ako na hlavnom pojednávaní o veci samej.

Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia k tomu uviedol:

„S touto námietkou sa dôsledne vysporiadal už odvolací súd v napadnutom uznesení, keď v súlade so stavom veci a zákonom skonštatoval, že vec bola na hlavnom pojednávaní prejednávaná a rozhodnutá v tom istom zložení senátu, čo je sine qua non záveru o tom, že vo veci rozhodoval súd v zákonnom zložení. Na tomto závere nič nemení obvineným namietaná skutočnosť, že o jeho väzbe rozhodovali i iní sudcovia, než rozhodovali sudcovia v merite veci.“

Vzhľadom na odkaz na uznesenie krajského súdu ústavný súd uvádza aj citáciu relevantnej časti uznesenia krajského súdu:

„Pokiaľ sa týka rozhodovania okresného súdu v jeho veci senátmi v rôznom zložení, treba uviesť, že takéto zloženie senátov Trestný poriadok nevyklučuje. Len na hlavnom pojednávaní musí vo veci rozhodnúť senát, ktorý pojednával na viacerých hlavných pojednávaniach, v rovnakom zložení a aj to s jednou výnimkou.“

Sťažovateľ s týmto odôvodnením nesúhlasí, svoj názor však nepodporil žiadnym právnym argumentom. Najvyšší súd pritom zrozumiteľne odôvodnil aplikáciu zásady nezmeniteľnosti zloženia senátu, ktorá sa vzťahuje na hlavné pojednávanie. Každé konanie je potrebné vnímať z hľadiska jeho predmetu samostatne a nezamieňať prerokúvanie veci samej na hlavnom pojednávaní s rozhodovaním o väzbe na verejnom alebo neverejnom zasadnutí, hoci by sa tieto konania aj časovo prekrývali. Rozhodovanie o väzbe je z hľadiska predmetu konania iným konaním, a preto nie je vylúčené, aby počas konania o obžalobe (medzi jednotlivými pojednávaniami) súd rozhodoval o žiadostiach o prepustenie z väzby v inom zložení senátu (k tomu pozri rozhodnutie publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, Najvyšší súd Českej republiky, č. R 3/1999).

Dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu) bol podľa sťažovateľa naplnený tým, že súdy nevyhoveli jeho návrhom na doplnenie dokazovania, keď odmietli vykonať rekonštrukciu, vyšetrovací pokus a nariadiť znalecké dokazovanie na skúmanie hodnovernosti výpovede spoluobvineného.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení k tejto námietke uviedol:

«Dovolacia námietka obvineného smeruje k tomu, že prvostupňový súd nevyhovел jeho návrhu na vykonanie ďalších dôkazov na objasnenie veci.

Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že záver o vine obvineného oprel predovšetkým o usvedčujúcu výpoveď spoluobvineného V. P., výpoveď poškodeného Š. K., ale i výpoveď svedkyne P. P., z ktorých nepochybne vyvodil skutkové zistenie, že došlo k lúpežnému prepadnutiu poškodeného za okolností a spôsobom ustáleným v skutkovej vete tohto rozsudku.

Na tomto zistení nič nemení ani skutočnosť, že spoluobvinený V. P. v snahe pomôcť obvinenému H. K. do istej miery na hlavnom pojednávaní zmenil svojej tvrdenia, pretože práve odôvodnenie tejto zmeny spočívajúcej v tom, že „K. má doma malé dieťa a vie, ako je to ťažké vyrastať bez rodičov“, vedie k úvahe o vierohodnosti predchádzajúcich výpovedí, v ktorých usvedčoval spoluobvineného H. K. zo spáchania predmetného skutku.

Za tejto dôkaznej situácie nemožno mať za to, že by odmietnutie vykonania dôkazov, ktoré navrhoval obvinený H. K. došlo k zásadnému porušeniu jeho práva na obhajobu. Okolnosti, za ktorých došlo k spáchaniu skutku, keď spoluobvinený V. P. usvedčil obvineného H. K. na jeho účasti na skutku, pričom niet žiadnych pochybností o tom, že poškodený Š. K. bol lúpežne prepadnutý a svedkyňa P. P. potvrdila, že obvinený H. K. sa s obvineným V. P. kritického dňa asi o jednej hodine v noci vrátili s peňaženkou poškodeného a odcudzenými vecami, čo je tak podstatné pre rozhodnutie, že nevykonanie ďalších dôkazov nemožno považovať za naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. Tr. por.

V tejto súvislosti ale i pri uplatňovaní ďalších dovolacích dôvodov obvineným najvyšší súd poznamenáva, že v dovolaní ide obvinenému predovšetkým o hodnotenie vykonaných dôkazov, ktoré dovolaciemu súdu neprislúcha.»

V citovanej časti odôvodnenia najvyšší súd posúdil relevantnosť námietok sťažovateľa vo vzťahu k označenému dovolaciemu dôvodu, ktorý interpretoval v súlade s účelom dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. V tomto zmysle sa zamerá na posúdenie, či sťažovateľ mal možnosť uplatniť v trestnom konaní právo obvineného navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, a v dostatočnom rozsahu odpovedal na ťažiskový argument sťažovateľa, ktorý smeroval mimo podstatu

označeného dovolacieho dôvodu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval túto časť sťažnosti za zjavne neopodstatnenú.

K namietanému dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom) najvyšší súd uviedol:

„Táto dovolacia námietka obvineného H. K. je dôvodná, pretože súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku oprel záver o vine i o pachovú stopu, ktorá ako správne poukazuje v dovolaní nebola vykonaná. Na túto skutočnosť dôvodne reagoval krajský súd v napadnutom uznesení. Táto pachová stopa nebola vykonaná, preto ju nemohol okresný súd použiť ako dôkaz. Toto pochybenie však nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie o vine obvineného vzhľadom na dôkazy, na ktoré poukazuje pri dovolacom dôvode podľa písm. c/ § 371 ods. 1 Tr. por.“

Najvyšší súd aj v tejto časti ústavne akceptovateľným spôsobom odpovedal na námietku, ktorá bola dôvodná vo vzťahu k postupu okresného súdu, namietaný postup však reparaoval už krajský súd, keď v odvolacom konaní neprihliadal pri hodnotení dokazovania na pachovú stopu a skutkové závery vyvodzoval len z vykonaného dokazovania. Vo vzťahu k posúdeniu tohto dovolacieho dôvodu preto nemožno mať žiadne pripomienky.

Napokon sťažovateľ namietal aj právne posúdenie zisteného skutku (rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia). Najvyšší súd sa s touto námietkou vysporiadal poukázaním na právne posúdenie spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona najskôr vo všeobecnej rovine, ktoré aplikoval na zistený skutkový stav takto:

„Dokazovanie pred prvostupňovým súdom jednoznačne potvrdilo, že obvinený H. K. sa dopustil žalovaného zločinu, a to ako spolupáchateľ, keď sa preukázalo, že bol prítomný blízko miesta činu, dával pozor, aby on ani spolupáchateľ neboli pri čine vyrušení, a nemusel sa na násilí aj fyzicky zúčastniť.“

V posudzovanom prípade obaja spoluobvinení, konali spoločne v úmysle získať peniaze, zbadali opitého poškodeného a ho začali prenasledovať. Ku konkrétnej dohode vykonať spoločne úmyselný trestný čin došlo tak, že obvinený K. povedal odsúdenému P., akým spôsobom mal prekonať prípadný odpor poškodeného, pričom sám uviedol, že on bude dávať pozor, čo aj urobil. Spolupáchateľ P. zaútočil na poškodeného zozadu, a keď sa tento nemohol brániť, zmocnil sa po predchádzajúcom násilí peňazi a ďalších vecí, ktoré mal pri sebe a z ktorých mohol mať ďalší profit finančného charakteru. Po vykonaní činu potom obaja z jeho miesta ušli, pričom si rozdelili ulúpené peniaze, aj keď nie v rovnakom pomere...

Dôležitý je aj pomer spolupáchateľstva k iným formám účasti. Ak sa osoba podieľa na trestnom čine ako spolupáchateľ a zároveň ako organizátor, návodca, objednávateľ alebo pomocník, bude postihnutý iba za spolupáchateľstvo. Spolupáchateľstvo je vyššia forma trestnej súčinnosti a zahŕňa aj tieto formy účasti. V posudzovanom prípade sa zistilo, že obvinený H. K. bol návodcom na spáchanie skutku, postupne však jeho úloha, ako je podrobne vysvetlené vyššie, prerástla do spolupáchateľstva.“

Najvyšší súd aj v tejto časti podrobne vysvetlil podmienky aplikovateľnosti dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a na základe interpretácie dotknutého ustanovenia vylúčil možnosť subsumovania argumentácie sťažovateľa pod uvedený dovolací dôvod, keď konkrétne uviedol, ktoré zistené skutočnosti preukazujú, že sťažovateľ bol priamym spolupáchateľom trestného činu.

Záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa je založený na racionálnom, podrobnom, a teda ústavne konformnom výklade relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu, a preto nemožno z ústavnoprávneho hľadiska napadnuté rozhodnutie z 27. februára 2014 hodnotiť ako ústavne nekonformné. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd rozhodol s poukazom na zistené dôvody o odmietnutí sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v celom rozsahu tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2014